

International Journal of Languages' Education and Teaching
Volume 7, Issue 4, December 2019, p. 304-311

Received	Reviewed	Published	Doi Number
08.11.2019	06.12.2019	25.12.2019	10.29228/ijlet.39663

Perceptions of Poetry in High School Students

*Nuray KARAKAYA*¹

ABSTRACT

In order to determine the perceptions of 9th grade students in poetry, a five-point Likert scale with 28 expressions is used and along with the survey, poem of Kemalettin Kamu named as "İzmir'in yollarında" is given to students. After reading the poem, students are asked to complete the survey. The sample group of the study consists of 9th grade students at Keçiören Social Sciences High School and Esenevler Anatolian High School. The results of the survey answered by 183 students are analyzed with SPSS program and interpreted with in the framework of literature resources. Students' perceptions of the concepts and ingredients of poetry such as harmony, theme, quatrain, metaphor, rhetoric, and their differences according to school type or gender are analyzed. The perception of poetry has different levels in meaning and form. While the student is more successful in form-based features of poetry, they are in adequate when it comes to meaning in poetry, the language of the poem itself and they have difficulty to express it. More effective methods should be used in poetry education. Poetry should be included in the lessons more broadly and it shows that poetry is an effective language teaching tool that emphasizes emotions and there fore all the studies about poetry are important

Key Words: perceptions of poetry, high school students, form of poetry, languageproperty of poetry.

Lise Öğrencilerinde Şiir Algısı

ÖZET

9. Sınıf öğrencilerinin şiire ait algısını belirlemek amacıyla yapılan çalışmada 28 ifadeli beşli likert ölçek kullanılmış, ölçekle beraber öğrencilere Kemalettin Kamu'nun İzmir Yollarında şiiri verilmiş, şiir okunduktan sonra anketi doldurmaları istenmiştir. Çalışmanın örneklem grubunu Keçiören Sosyal Bilimler Lisesi ve Esenevler Anadolu Lisesi 9. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. 183 öğrencinin değerlendirdiği ölçek sonuçları SPSS programıyla analiz edilip alan yazın kaynakları çerçevesinde yorumlanmıştır. Öğrencilerin şiire ait kavram ve unsurların, ahenk, tema, dörtlük, metafor, söz sanatı gibi, algıları ve bu algıların okul türü ya da cinsiyete göre farklılıkları analiz edilmiştir. Şiir algısı, anlam ve biçim özelliklerinde farklı seviyelerdedir. Öğrenci şiirin şekle dayalı özelliklerinde daha başarılıyken, şiirde anlam, şiirin kendisine ait dili söz konusu olduğunda yetersiz kalmakta, bunu ifade ederken de zorlanmaktadır. Şiir eğitimi konusunda daha etkili yöntemler kullanılmalıdır. Şiire derslerde daha geniş yer verilmeli ve şiirin duyguları öne çıkaran etkili bir dil öğretim aracı olduğu bu sebep şiirle ilgili tüm çalışmaların ne kadar önemli olduğunu ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Şiir algısı, lise öğrencileri, şiirde biçim, şiirin dil özellikleri.

¹ Dr., dilrubakarakaya@hotmail.com

Giriş

Dil insan hayatının sosyal bölümünün en temel taşı, öğrenmenin tek vasıtasıdır. İnsanın kendini ve alemi anlamlandırırken kullandığı araç dilidir. Tüm bilimlerin temelini oluşturan insanı, üç basamakla geliştirmek mümkündür; spor bedenen, öğretim zihnen doyururken insan ruhu ancak deneyim ve sanatla biçimlenip gelişebilmektedir. Dili ustaca kullanmanın, onu yüce hedefler için biçimlendirmenin adına da edebiyat denir. Bir toplumun tamamını geliştirebilme olanağına sahip olduğumuz okullarda sanat algısı edebiyat ve müzik dersleriyle temel atmaktadır. Edebiyat sadece öğretim değil, bir deneyim, bir eğitim işidir. Dil ve edebiyat dersleri verilen bilginin hemen kullanıma dönüşmesiyle diğer derslerden ayrılır. Edebiyatın duygulara seslenen, sözcüklerin anlamlarının ötesinde bütünde hemen algılanıveren bir anlam tabakasıyla varlığını diğer türlerden ayıran şiir, edebiyatın en güçlü silahıdır. "Aslında biz iki zihne sahibiz; birisi düşünüyor, diğeri ise hissediyor" diyen Goleman'a göre akıl duygusal zeka olmadan tam verimli çalışmaz, hatta insanı insan yapan niteliklerin çoğu, duygusal zekadan gelmektedir.(Hacızade,2012: 15) Öğretim müfredatında şiire ayrılan süre yeterli olmadığı gibi belli konuları işleyen şiirlerle de sınırlandırılmakta; öğretmen ve öğrenciden kaynaklı pek çok sebeple de olması gereken kısım da yeterli şekilde derslerde verilememektedir. 9. Sınıflarda tür odaklı dokuz ünite işlenirken 3. ünite şiire ayrılmış ve asıl metin olarak 5 şiir seçilmiştir. Ders kitabında işlenen 33 metinden sadece 5'i şiirdir.10. sınıflarda 10 üniteden 2. ünite şiire ayrılmış, 13 şiir dönem özelliklerine bağlı olarak işlenmiştir; 53 metinden sadece 13'ü şiirdir.

Öğrencilerde şiir algısına yönelik olumlu tutum geliştirmek amaçlı çalışmada JaroslavVala*, KateĀinaĀoubalová, JanaSladová, VlastaĀeĀichová'nın (2012) öğrencilerin şiire uzak bakma sebeplerini şöyle özetlemektedirler: İlk olarak şiir popüler değildir ve yüksek, elit bir sanat türü olarak görülmektedir. Şiiri tam anlamıyla anlamak sorumluluğu ağır gelmektedir. Öğrenci algısı genel olarak metinlere bilgi edinmek amacıyla odaklanmaktadır. Nesir metni okumak için kullanılan klişeleri şiire uygulamaya çalışmakta; şiirin bütününe algılamak yerine her satırı ayrı ayrı anlamaya çalışmaktadır. Öğrenci şiirde şairin uyandırmak istediği duyguları belirsiz ve zor olarak görmekte bunu ifade etmenin de ayrıca zor olduğunu düşünmektedir. Şiirde doğal olarak ifade edilen ile şairin vermek istediği duyguların örtüşmeme ihtimali de okuyucu da gerilim yaratmaktadır. Şiirsel metnin anlam belirsizliği doğal olarak karşılanmaktadır. Öğretmenlerdeki bu alandaki özgüven eksikliği de şiir öğretimini olumsuz etkilemekte; yanlış yöntem seçimleri de öğrenciyi şiirden uzaklaştırmaktadır. Öğrencilerden bazı şiir türlerini çok küçük yaşta analiz etmeleri istenirse öğrenci şiir okumak yerine onu bir problem olarak algılamaktadır. Sayılan bu durumlar şiir öğretimine olan uzaklığı anlatmak için yeterlidir. Edebiyatımızda bu alanda yapılan çalışmaların yetersizliği de duruma eklenince konunun önemi daha çok ortaya çıkmaktadır. Meral Kaya'da şiire öğrencilerin uzak tutulmasını 21 maddeyle açıklamaktadır, konuyla ilgili asıl problemle ilgili şu tespiti ise dikkat çekicidir:

"...şiir okullarda en az önem verilen bir yazı türüdür. En büyük problem, birçok öğretmenin şiirin öğretilebileceğini ve şiir çalışmalarının okuma yazma alanında çok önemli rolü olduğunu görememesidir"(Kaya, 2013, s.62)

Ortaöğretim Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programı Ölçme Değerlendirme Yaklaşımı ilkelerinde şöyle bir ibare bulunmaktadır: "Eğitim sadece "bilme (düşünme)" için değil, "hissetme(duygu)" ve "yapma(eylem)" için de verilir; dolayısıyla sadece bilişsel ölçümler yeterli kabul edilemez." (MEB Ortaöğretim Programı s.9) Yapılan çalışmalar öğrencide eleştirel düşünme ve yaratıcılık yeteneğini artırmalı, öğrenci bildiklerini kavrama, uygulama, sentez, analiz, değerlendirme

seviyelerinde uygulayıp dönüştürebilmelidir. Şiir tüm bu çalışmalar için yazma ve okuma eğitimi açısından da uygun bir türdür. Son dönemde şiir algısı ve öğretimi alanında yapılan çalışmalar bu alandaki boşluğun altını çizdiği gibi şiirin de bir yetenek işi değil öğretim ve eğitim işi olduğunu ortaya koymaktadır. Yapılan çalışma öğrencilerde şiir algısını ilkokul, ortaokul ve lise düzeylerinde belirlemeyi amaçlamaktadır; algıda, cinsiyet ve yaşa göre, okullara göre bir değişiklik bulunup bulunmadığını ortaya koymak hedeflenmektedir. Bu sunum çalışmanın lise öğrencilerine ait kısmını irdelemektedir.

Amaç

Bu çalışma lise öğrencilerinde şiir algısını ortaya koymayı amaçlamaktadır. Algı seviyelerinin yaşa, cinsiyete ve okul türüne göre değişip değişmediğini ölçmek amaçlı nicel bir çalışmadır. Çalışmanın örneklem grubunu Ankara Keçiören Sosyal Bilimler lisesinden 103 9. Sınıf öğrencisi ve Ankara Altındağ Esenevler Şehit İbrahim Ateş Anadolu Lisesinden 66 10. Sınıf öğrencisi oluşturmaktadır.

Yöntem

Öğrencilere beşli likert ölçek(Karadeniz'in 2012 yılında doktora çalışmasında geliştirdiği ölçek kullanılmıştır.) ile şiirin biçim, dil ve anlam özelliklerini anlamaya dayalı 28 tutum yöneltilmiş; bu tutumların Kemalettin Kamu'nun İzmir Yollarında şiiri okunduktan sonra değerlendirilmesi istenmiştir. Sonuçlar SPSS programında normallik testleri ölçüldükten sonra t-test ve Mann Whitney u testi ile değerlendirilmiştir.

Bulgular ve Yorumlar

Tablo 1. Öğrencilerin Cinsiyete Göre Şiir Algısı Independent Sample T Test Sonuçları

	N	Ort.(ss)	t	Sd	p
Kız	112	3,94(4,68)	2,78	,46815	,006
Erkek	55	3,73(3.96)	2,95	,39625	,004

Tabloya göre şiir algısında kızlarla erkekler arasında $p<.01$ değerinde kızlar lehine anlamlı bir fark vardır. Homojenlik ve normallik testleri yapılmış sonuçlar beklendiği gibi çıkmıştır. Kızların ortalaması 3,94, erkeklerin ortalaması 3,74'tür. Şiir duygulara seslenen bir tür olarak kızlar tarafından daha çabuk algılanmaktadır. 12-14 yaş grubunda da bu durum kızlar lehine çıkmıştır. "Şairin şiiri yazarken içinde bulunduğu duyguları anlar. (t64,914=-2,530) Şiirin kendisinde uyandırdığı duyguları ifade eder. (t 73=-2,202) Bu ifadelerde öğrenciler arasında 0,05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır. Her iki maddede de kızlar lehine anlamlı farklılık vardır. Ölçekteki duygulara ait yorumda kızların daha yüksek puan alması kadınların daha duygusal olduğunu gösteren çalışmalarla örtüşmektedir"(Karakaya,2018,616).

Tablo 2. Öğrencilerin Okul Türüne Göre Şiir Algısı Independent Sample T Test Sonuçları

	N	Ort.(ss)	t	sd	P
Sosyal Bilimler Lisesi	104	3,94(,426)	2,98	166	,004
Anadolu Lisesi	64	3,73(,505)	2,80	116,708	,006

Tabloya göre öğrencilerin şiir algısında iki okul arasında Sosyal Bilimler Lisesi lehine $p < .01$ değerinde anlamlı farklılık vardır. Sosyal Bilimler Lisesi'nin ortalaması 3,95, Anadolu Lisesi'nin ortalaması 3,74 olarak tespit edilmiştir. Uç değerler normalliği sağlamak açısından çıkarılmıştır.

Tablo 3. Öğrencilerin Yaşa Göre Şiir Algısı Independent Sample T Test Sonuçları

	N	Ort.(ss)	T	Sd	P
14	92	3,99(,408)	4,35	167	,000
15	77	3,68(,516)	4,26	143,420	,000

Tabloda yaşa göre şiir algısı gruplar arasında anlamlı bir farklılık göstermiştir. Fark 14 yaş lehinedir. 14 yaş ortalaması 4,00; 15 yaş grubunun ortalaması 3,68'tir.

Verilerin normallik değerlerine bakılmış şiirin biçim, dil ve anlam özelliklerine ait tutumlar gruplanarak ayrıca değerlendirilmiş, bu açıdan normal dağılım görülmediği için verilere nonparametrik testlerden güvenilirliği yüksek olan mannwhitney u testi uygulanmıştır. Test sonuçları aşağıdaki gibidir.

Tablo 4. Mann Whitney U Testi Cinsiyete Göre Şiir Algısı

	Cinsiyet	N	S.O	S.T	U	Z	p
Şiir- dili	Kız	114	91,19	10396,00	2543,000	-2,209	0,27
	Erkek	56	73,91	4139,00			
Şiir- biçim	Kız	114	95,94	10937,00	2002,000	-3,953	,000
	Erkek	56	64,25	3598,00			
Şiir-anlam	Kız	114	90,29	10292,00	2646,000	-1,810	,070
	Erkek	56	75,76	4242,50			

Tabloda cinsiyete göre biçim özelliklerini algılamakta $p < .01$ değerinde anlamlı fark vardır. Kızlar lehine anlamlı fark vardır. Kızlar ezbere dayalı verilerde daha başarılıdır. Erkeklerin ortalamaları hepsinde daha düşüktür. Karadeniz'in üniversite öğrencilerine uyguladığı ölçekte de kız öğrencilerin şiire karşı, erkek öğrencilerden daha fazla olumlu tutum geliştirdiği görülmektedir. Bu sonuç deney grubundaki öğrencilerin, şiire karşı tutumlarının cinsiyetlerine göre değiştiğini göstermektedir.(Karadeniz, 2012,368)Durum kız öğrenciler lehinedir.

Tablo 5. Mann Whitney U Testi Okullara Göre Şiir Algısı

	Okul	N	S.O	S.T	U	Z	P
Şiir- dili	Sosyal Bilimler	104	90,12	9372,50			0,27
	Anadolu	66	78,22	5162,50	2951,500	-1,577	,115
Şiir- biçim	Sosyal Bilimler	104	90,81	9444,50			
	Anadolu	66	77,13	5090,50	2879,500	-1,770	,077
Şiir-anlam	Sosyal Bilimler	104	94,82	9861,00			
	Anadolu	66	70,82	4674,00	2463,000	-3,101	,002

Tabloya göre şiirin anlam özelliklerini algılamada Sosyal Bilimler Lisesi lehine $p < .01$ değerinde anlamlı fark vardır. Şiirin dil ve biçim özellikleri açısından ise anlamlı bir fark yoktur. Sosyal Bilimler Liseleri şiiri algılamakta t-testi sonuçlarına göre de Anadolu Lisesinden yüksek puan almışlardır Şiirin anlama ait, tema, sanatlar, şiirdeki bütünlük, şairin içinde bulunduğu duygu vb. ifadelerde Anadolu Lisesinin önündeyken, biçimine ait nazım birimi, nazım şekli, kafiye, redif, uyak gibi özellikleri algılamakta ve şiirin bütünlüğüne ait dili algılamakta okullar arasında anlamlı bir fark yoktur. Buradan Sosyal Bilimler Lisesindeki öğrencilerin daha çok okudukları sonucuna varabiliriz.

Tablo 6. Öğrencilerin Şiir Algısı Yaşa Göre

	Yaş	N	S.O	S.T	U	Z	P
Şiir- dili	14	93	92,42				
	15	77	77,14	2937,000	2951,500	-2,068	,039
Şiir-biçim	14	93	96,74				
	15	77	71,93	2535,500	2879,500	-3,278	,001
Şiir-anlam	14	93	98,28				
	15	77	70,06	2392,000	2463,000	-3,723	,000

Tabloya göre yaş değişkeni şiirin anlam, biçim ve dil özelliklerini algılamada etkilidir; üç grup içinde 14 yaş lehine anlamlı fark vardır. Biçim ve anlam özelliklerinde $p < .01$, şiirin dil özelliklerini algılamakta $p < .05$ değerinde anlamlıdır. 9. Sınıflar, 10. Sınıflara göre daha yüksek ortalamaya sahiptir. Arslan (2013)'te Üniversite Öğrencilerinin Türk Dili Dersine İlişkin Tutumlarını Ölçen Çalışmasında olumlu tutum içinde olduklarını ortaya koymuştur. Eğitim Fakültesi öğrencilerinin, Fen Edebiyat ve Meslek Yüksek Okulu öğrencilerine göre daha olumsuz tutum içinde oldukları saptanmıştır. Yine Taşkesenlioğlu, Ortaöğretim Öğrencilerinin Okuma Alışkanlıkları Üzerine Bir İnceleme adlı çalışmasının sonuç bölümünde şu yargıya varmıştır: Okula henüz başlayan 9. sınıf ve okuldan mezun olmak üzere olan 12. sınıf öğrencilerinde 10. ve 11. sınıf öğrencilerine göre daha düşük bir okuma oranı olduğu tespit edilmiştir.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Edebiyat, dili ustalıklarla kullanmak bugün modern dünyanın en güçlü silahlarından biridir; kişi ya da millet olarak dil bilincini geliştirmeyenler çağın gerisinde kalmaya mecburdur.

Birçok bilim adamı ve felsefecinin dile getirdiği şudur ki şiir, sanatların üstünde bir sanat olarak edebiyatın en etkili türüdür; çünkü duyguların dili her yaşta, her mekanda ortaktır. Bireye dil sevgisi aşlamak, okuma alışkanlığı kazandırmak, yaratıcı düşüncüyü geliştirmek, okuma ve yazma faaliyetlerini etkili hale getirmek, eleştirel düşünmek şiirin bir öğretmene destek olabileceği alanlardır.

Şiir eğitim ve öğretimde bu kadar etkiliyken çalışmalar Sosyal Bilgiler ve Fen Dersinde de şiiri teknik ve yöntem olarak ele alırken edebiyat eğitiminde şiir gerektiği kadar kullanılamamaktadır. Çalışmanın sonuçlarına göre;14 yaş grubu (9.sınıflar), 15 yaş grubuna(10.sınıflara) göre daha düşük puan almışlardır. Öğrenim seviyesi arttıkça şiir algı seviyesinin de artması beklenir.Sosyal Bilimler Lisesi ortalaması, Anadolu Lisesi Ortalamasından daha düşük çıkmıştır. Kız öğrenciler, erkek öğrencilere göre Mann Whitney U testine göre şiirin biçim özelliklerini algılamakta ve t-testine göre de şiir algısında erkeklerden öndedir.

Şiir algısında kızlarla erkekler arasında $p<.01$ değerinde kızlar lehine anlamlı bir fark vardır. Homojenlik ve normallik testleri yapılmış sonuçlar beklendiği gibi çıkmıştır. Kızların ortalaması 3,94, erkeklerin ortalaması 3,74'tür. Şiir duygulara seslenen bir tür olarak kızlar tarafından daha çabuk algılanmaktadır. Bulguları Karadeniz'in (2012) çalışması da destekler durumdadır: «kız öğrencilerin şiire karşı, erkek öğrencilerden daha fazla olumlu tutum geliştirdiği görülmektedir.»(s, 368) Bayraktar (2015)'teki "Ses Temelli Cümle Yöntem ile Okuma Yazma Öğrenen Öğrencilerin Farklı Metin Türlerine Göre Okuduğunu Anlama Başarılarının İncelenmesi" adlı çalışmasında benzer sonuca ulaşmış ve kız öğrencileri daha başarılı olarak tespit etmiştir.

"Ses temelli cümle yöntemi ile okuma yazma öğrenen kız ve erkek öğrencilerin şiir başarı testinden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır [$t(131)= 2.033, P<.05$]. Bu sonuca göre ses temelli yöntem ile okuma yazma öğrenen kız öğrenciler, şiir başarı testi sonuçlarına göre erkek öğrencilere göre daha başarılıdır."(602) İlgili çalışmada öğrencilerin bilgilendirici metinde başarı ortalamaları eşitken, şiir ve öyküleyici metinde kızlar, erkek öğrencilerden daha başarılı bulunmuştur.

Farklı bir çalışmada Sadioğlu ve Bilgin(2008)"Eleştirel Okuma Ölçeği"ni kız ve erkek öğrencilere uyguladıklarında yine sonuç kızlar lehine çıkmıştır:

"Cinsiyet değişkeni dikkate alındığında, kız öğrencilerin, "Eleştirel Okuma Ölçeği"nden aldıkları puanların ortalamasının 3,95; erkek öğrencilerin aldıkları puanların ortalamasının 3,75 olduğu görülmektedir. t- testi sonuçlarına göre öğrencilerin ölçekten aldıkları puanlar arasında kız öğrencilerin lehine anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur ($t(174)=2.06, p<.05$)."(818)

Diğer bir ilgili çalışmada Kırmızı(2009), ikinci dil olarak Almanca öğretiminde şiir türünden faydalanılabileceğini açıklamış; öğrencileri edebiyatın motive ettiğini belirterek şiirdeki ses ve kelime tekrarlarının öğrenmeyi kolaylaştırdığı, şiirdeki kısa cümle kalıplarının daha iyi akılda kaldığını böylece öğrenilen dilbilgisi kurallarının da unutulmadığını tespit etmiştir.

"Şiir tanımlarına yer vermeden önce şiirdeki ses unsurlarının, şiirde okumayı kolaylaştırdığı ve akılda kalıcılığı artırdığını belirtmek gerekmektedir. Öğrencilerin okudukları şiirleri bir süre sonra ezberlemeleri, hem gramer yapılarını hem de kelimeleri tekrar etmeleri açısından kolaylık sağlamaktadır. Bu imkânları diğer türlerle sağlamak son derece güçtür. Öğrenci edebiyatla motive

olmaktadır.”(45) ‘Edebiyat, dersi hafifletmekte ve monotonluğa karşı öğrencide oyun oynamaya benzer bir his yaratmaktadır’(Koppensteiner, 2001, s. 9; Aktaran, Kırmızı,2009,45).

Öneriler

1-Öğrencilere doğru yöntem ve tekniklerle şiir anlatılmalı; derslerde öğrencilere şiir çözümleme basitten başlayarak karmaşığa doğru örnekler seçilerek işlenmelidir. Şiir öğrencilere doğrudan yorumlatılmalı ve şiir sohbetlerine zaman ayrılmalıdır.

2-Her dönemden şairlere yer verilmeli; konularına göre farklı şiir türleri ele alınmalıdır.

3-Lise öğrencilerine basitleştirilerek şiir kuramları temel seviyede anlatılmalıdır.

4-Romandan sonra öğrencilerin en çok okuduğu tür olan şiire, daha geniş bir yer ayrılmalıdır; çünkü şiir aynı zamanda öğrencinin anlamakta zorlandığı türdür.²

5-Şiir çalışmalarında bu türün millî ve manevî değerleri en kolay verebilecek bir tür olduğu ve öğrencilerimizi sadece zihinsel değil, duygusal yönden de geliştirmemiz gerektiği gerçeği unutulmamalıdır.

Kaynakça

- Arslan, A. (2017) Üniversite Öğrencilerinin Türk Dili Dersine İlişkin Tutumları (Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Örnekleme) <https://dergipark.org.tr/download/article-file/442036>
- Bayat, N. (2006). Şiire yönelik tutumların ve ön örgütleyicilerin şürsel imgelerin anlamlandırılması üstündeki etkililiği ://hdl.handle.net/20.500.12397/689
- Bayraktar, H. (2015). Ses Temelli Cümle Yöntemi İle Okuma Yazma Öğrenen Öğrencilerin Farklı Metin Türlerine Göre Okuduğunu Anlama, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi , Cilt: 8, Sayı: 40.
- Dikici, A. ve Akyol C. (2009) Şiirle Öğretim Tekniğinin Öğrencilerin Başarı ve Tutumlarına Etkisi, - 2ElementaryEducation Online, 8(1), 48-56, -İlköğretim Online, 8(1), 48-56, [Online]: <http://ilkogretim-online.org.tr>
- Durmuşçelebi, M.(2013).Öğretmen Yetiştiren Kurumlarda Öğrenci Başarısını Etkileyen Bazı Değişkenlerin İncelenmesi (Erciyes Üniversitesi Örneği) Eğitim ve Bilim, Cilt 38
- Geçgel, H., Burgul, F. (2009). Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Okuma İlgi Alanları (Çanakkale Örneği) Cilt:2, Sayı:3, Sayfa:341-353
- Karadeniz, A.(2012). Modern Çözümleme Yöntemlerinin Şiir Çözümleme Becerisine Etkisi Ve Şiir Öğretiminde Kullanılabilirliği, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Ana Bilim Dalı Türk Dili Ve Edebiyatı Öğretmenliği Bilim Dalı Doktora Tezi.
- Karakaya, N. (2018). 12-14 Yaş Grubu Öğrencilerde Şiir Algısı, International Journal of Language Academy, Volume 6/2 June 2018
- Kaya, M. (2013). Okuma-Yazma Öğretiminde Şiir, Dil ve Edebiyat Dergisi, Journal of LinguisticsandLiterature, 10:1, 49-96

² Bakınız:Bayraktar(2015, 602)

- KIRMIZI, B. (2009). Anadolu Liselerinde Şiirin Almanca Öğretimindeki İşlevine Dair Öğrenci Görüşleri, Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 5, Sayı 1, Haziran, 43-57
- Yılmaz, H.,B.,Y.(2017). Ortaöğretim Türk Dili ve Edebiyatı 10. Sınıf Ders Kitabı, Bir-Yay Yayınevi, Ankara
- Lokman Taşkesenlioğlu, Ortaöğretim Öğrencilerinin Okuma Alışkanlıkları Üzerine Bir İnceleme, <https://dergipark.org.tr/download/article-file/149888>
- MEB 2018 Ortaöğretim Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programı
- Perfect, K. A. (1999). RhymeandReason: Poetryfortheheartandhead. The Reading Teacher, 52 (7), 728-737.
- Töremen, F., Çankaya, İ. (2008). "Yönetimde Etkili Bir Yaklaşım: Duygu Yönetimi". Kuramsal Eğitimbilim Dergisi 1 / 1, Haziran, 33-47.Y
- Yücel İ.,Türkyılmaz, M., Sağır, S.(2017). Ortaöğretim Türk Dili ve Edebiyatı 9. Sınıf Ders Kitabı, Başak Yay., Ankara
- Yıldırım, E. (2012). Şiirin Türkçe Eğitimindeki İşlevi ve İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Ders Kitaplarındaki Şiirlerin Yerinin İncelenmesi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Denizli.